

J e g y z ő k ö n y v

a Magyar Tudományos Akadémia 1951. június 18.-án déli 12 órákor tartott elnökségi üléséről.

Jelen voltak: Rusznyák István elnök, Gombás Pál és Ligeti Lajos alelnökök, Erdey-Gruz Tibor főtitkár, Alexits György, Lukács György, Molnár Erik, Novobátszky Károly, Straub F. Brunó elnökségi tagok, Németh Gyula, Fogarasi Béla, Riesz Frigyes, Marek József, Mihailich Győző osztályelnökök.

Betegsége miatt
kimentette magát: Illyés Géza osztályelnök.

N a p i r e n d :

- I. Javaslat a magyar tudományos kutatás ötéves tervére.
- II. Az Orvostudományok Osztályának javaslata Sántha Kálmán akadémikus ügyében.
- III. Javaslat az Akadémia új elnökségi bizottságai tárgyában:
 - a./ Akadémiai Muzeumi Bizottság,
 - b./ Enciklopédiai Akadémiai Bizottság,
 - c./ Tudománytörténeti Akadémiai Bizottság,
 - d./ Akadémiai Antibiotikum Bizottság.
- IV. Indítványok.

..--..--.

Rusznyák István elnök üdvözli az Elnökség tagjait és az ülést megnyitja.

- I. Rusznyák István elnök bejelenti, hogy az elkészült ötéves tudományos terv nemcsak a Magyar Tudományos Akadémia ötéves terve, hanem az egész magyar tudomány ötéves terve. Az egyes osztályok részletes ötéves terve nyomtatásban is meg fog jelenni.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár a részletes ismertetés előtt megemlíti azokat a nehézségeket, melyek a terv elkészítésénél felmerültek, majd felhívja az Elnökség figyelmét a hiányosságokra, mely elsősorban a könyvkiadásra és a káderfejlesztésre vonatkozik. Jelzett feladatokat az osztályoknak ez év őszén kell kidolgozniuk.

./.

H a t á r o z a t :

1./ Elnökség az "általános részt" a következő módosításokkal jóváhagyja:

a./ 1 oldal 4.bekezdés 1.pont
"A marxizmus-leninizmus világnézetének" helyett
"A dialektikus materializmus világnézetének ..."

b./ 2 oldal 4.bekezdésében a haladó magyar hagyományok ápolása mellett fel kell venni a tervbe az elmúlt korszakok tudományainak kritikai feldolgozását is.

c./ 5-6 oldal "Kulturforradalom" fejezetbe pótlólag a III.Osztály matematika és fizika idevonatkozó problémái is felveendők.

2./ Elnökség a tematikai részt a következő módosításokkal hagyja jóvá:

a./ II.Osztály.

A fejezet címe "Történet- és társadalomtudomány" helyett "Társadalmi- történeti tudományok".

Az egyes tudományágakon belül nemcsak címszavak, hanem némileg kibővített részek is szerepeljenek.

b./ III.Osztály.

A csillagászati részbe felveendők a kozmológiai és a kozmogóniai vizsgálatok is.

c./ IV. Osztály.

A 11.oldal az általános biológiai problémákkal kezdődjék, és mutasson rá a biológia elvi kérdéseinek kidolgozására.

A 11.oldal 5.bekezdése:

"Az életfeltételek hatásának vizsgálata ..." és a

11.oldal 6.bekezdése:

"Szövetteni és szövetélettani vizsgálatok ..."

a IV.Osztály tematikai részének elején szerepeljenek.

d./ VI. Osztály.

A 19.oldal "Építés" részben szerepelő utolsó mondat "A sztahánovista módszerek tudományos elemzése és továbbfejlesztése" előre viendő, mert ez az egész műszaktudományra vonatkozik.

Az "Építés" rész kiegészítendő a magas- és mélyépítés kérdéseivel.

Építés rész átdolgozásáért
felelős: Mihailich Győző osztály-
elnök.

e./ Kémia.

A 29. oldal 2. bekezdésében tekintettel arra, hogy ez nem súlyponti feladat "polipeptidek, cukrok" helyett "aminosavak, vitaminok" veendő be.

3./ II. a. mellékletben a következő módosítások hajtandók végre:

a./ 21. oldalon Kísérletes Orvostudományi Intézetnél a megjegyzés 6. sorában "a pavlovi szemléleten felépülő ..." helyett "a pavlovi tanokon felépülő ...",

b./ 22. oldalon Filozófiai Kutató Intézet megjegyzésében "1953-ban létesítendő" helyett 1952-ben létesítendő

---.

4./ A fentiek alapján az Elnökség tagjai f.hó 20.-ig írásban közölnék Erdey-Gruz Tibor főtitkárral azon 1-2 mondatra vonatkozó javaslatukat, melynek beírását még pótlólag szükségesnek tartják.

---.

II. Erdey-Gruz Tibor főtitkár bejelenti, hogy az Akadémia Orvostudományok Osztályához dr. Sántha Kálmán akadémikus, egyetemi ny. r. tanárral kapcsolatosan bejelentések érkeztek, amelyek szerint nevezett előadásai során olyan álláspontot foglalt el, mely nem egyeztethető össze a Magyar Tudományos Akadémia alapszabályai I. fejezet 1 §-ában kifejezett követelményekkel. Az Orvostudományok Osztálya felszólította dr. Sántha Kálmánt, hogy nyilvános ülésen tudományosan igazolja álláspontjának helyességét. Sántha Kálmán elzárkózott a kérdés tudományos indoklásától és megvitatásától. A szakemberek nagyszámu hozzászólásaiból nyilvánvalóvá vált, hogy Sántha Kálmán megállapításai minden tudományos alapot nélkülöznek, viszont szervesen kapcsolódnak huzamos idő óta sorozatosan mutatkozó demokrácia ellenes magatartásába. A sztahánov-mozgalommal kapcsolatos kritikai megállapításaival is fordulhatott volna illetékes szervek felé, amennyiben becsületes szándékkal, egy általa károsnak vélt jelenség elhárítására törekedett volna. A vita alapján az Orvostudományok Osztálya Sántha Kálmán akadémikus kizárását javasolta az Elnökségnek, mivel nyilvánvalóvá vált, hogy tudományos tekintélyével alátámasztott tudománytalan, célzatos megállapításai csak arra szolgáltak, hogy félrevezesse a kellő tudományos kritikával még nem rendelkező hallgatóságot. Nyomatékkal rámutat arra, hogy a kizárási javaslat nem jelenti a tudományos kritika szabadságának korlátozását. Sántha Kálmán sem az Akadémián, sem más szakkörök előtt nem élt kritikával a sztahánov-mozgalom kapcsán, tehát nem adott alkalmat állítása tudományos megvitatására, hanem visszaélt akadémikusi tekintélyével.

./.

H a t á r o z a t :

Az Elnökség az Orvostudományok Osztályának javaslatát egyhangulag elfogadja és a mellékelt határozat alapján az Akadémia alapszabályai III. fejezetének 17.§-át alkalmazva, dr.Sántha Kálmánt a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közül kizárja.

.....

III. Erdey-Gruz Tibor főtitkár az Akadémia legutóbbi elnökségi ülésén létesített elnökségi bizottságok tagjaira a következő javaslatot terjeszti az Elnökség elé:

a./ Akadémiai Muzeumi Bizottság.

Elnök: Tolnai Gábor l. tag;
Tagok: Ortutay Gyula l. tag,
Petényi Géza l. tag,
Selényi Pál l. tag,
Vadász Elemér r. tag,
Zimmermann Ágoston r. tag,
Scher Tibor

b./ Tudománytörténeti Akadémiai Bizottság.

Elnök: Fogarasi Béla r. tag,
Tagok: Alexits György r. tag,
Andics Erzsébet r. tag,
Havas András l. tag,
Hevesi Gyula l. tag,
Molnár Erik r. tag,
Rapaics Rajmund l. tag,
Waldapfel József l. tag

c./ Akadémiai Antibiotikum Bizottság.

Elnök: Szörényi Imre l. tag,
Elnök h: Krámlí András,
Tagok: Fodor Gábor,
Horváth János,
Rauss Károly,
Tettamanti Károly,
Vályi Nagy Tibor.

d./ Enciklopédiai Akadémiai Bizottság.

Elnök: Trencsényi-Waldapfel Imre r. tag,
Tagok: Ember Győző l. tag,
Fejér Lipót r. tag,
Kotlán Sándor l. tag,
Kovács Károly Pál l. tag,
Petényi Géza l. tag.

./.

H a t á r o z a t :

Elnökség a Muzemmi, Tudománytörténeti és Antibiotikum Bizottság összetételére vonatkozó javaslatot egyhangulag elfogadja.

Az Enciklopédiai Bizottságra előterjesztett javaslatot leveszi a napirendről azzal, hogy az elnökre vonatkozólag újabb javaslatot kér az egyes osztályoktól.

Felelős: Erdey-Gruz Tiber
Határidő: 1951. augusztus 30.

.....

Napirenden kívül:

Ligeti Lajos alelnök kéri az Elnökséget, hogy a Könyvkiadó Bizottság által sorozatban kiadásra javasolt művek egyöntetű kiadását biztosítsa.

Straub F. Brunó elnökségi tag bejelenti, hogy a könyvkiadási tervben szerepelnek tudománytörténeti művek, ezért a most megalakult Tudománytörténeti Bizottság ezen tudománytörténeti művek szerzői számára dolgozza ki és mielőbb adja meg a munkájuk előkészítéséhez szükséges egységes szempontokat.

H a t á r o z a t :

Elnökség felkéri Ligeti Lajos alelnököt és a Tudománytörténeti Bizottság elnökét, hogy javaslataikat terjesszék írásban az Elnökség elé és egyben megbizsa Elnököt és Főtitkárt, hogy e kérdésben a döntést hozzák meg.

Kmft.